

Lagstiftningens krav på vårdnadshavares underskrifter vid placering i förskola

Skollagens regler om förskoleplacering

Barn från med ett års ålder erbjuds förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn erbjuds minst 15 timmars förskola per vecka. Ett barn kan även erbjudas förskola om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling.

Frågan om en förälder mot den andres vilja kan erhålla plats i förskola eller byta förskola får inte något entydigt svar i förarbetena till lagstiftningen på området. Frågan har behandlats i JO-beslut 1998, 2002.

Föräldrabalken

Rätten och skyldigheten att bestämma i frågor som barnets personliga angelägenheter tillkommer båda föräldrarna gemensamt, 6 kap 11 och 13 §§ föräldrabalken.

Huvudregeln är att även särlevande vårdnadshavare ska utöva sina rättigheter och skyldigheter avseende vårdnaden gemensamt. Ett undantag från detta kan göras i fråga om beslut som rör den dagliga omvårdnaden. Exempel på daglig omvårdnad är mat och kläder, sovttider, hur barnet tillbringar fritiden eller ferier i en sådan omfattning som inte kränker barnets umgänge med den andre föräldern.

Justitieombudsmannens uttalanden, boende och en umgängesförälder

Justitieombudsmannen (JO) anser inskrivning i förskola vara ett beslut av sådan natur att en boendeförälder ensamt kan besluta i frågan. Val av förskola hänförs till den dagliga omsorgen. Boföräldern, vars ekonomi och arbetsförhållanden är av betydelse för valet av barnsomsorg, har det avgörande inflytandet i detta hänseende.

I en departementspromemoria, Ds 1999:57, anges att för den förälder som ensam bor med och har hand om den dagliga omsorgen om sitt barn är frågan om hur barnomsorgen ska ordnas viktig för att få det dagliga vardagslivet att fungera. Det är därför normalt sett redan idag en sådan fråga som bör anses ingå i den dagliga omsorgen. När det gäller val av barnomsorg med särskild inriktning; religiös eller pedagogisk är det mer tveksamt.

Justitieombudsmannens uttalanden, växelvis boende

Vistas barnet lika mycket hos båda vårdnadshavarna, växelvis boende, krävs båda vårdnadshavarnas samtycke vid inskrivning eller byte av förskola. Ett förskolebarn ska enligt JO-praxis, utifrån barnets, bästa endast vistas i en förskola.

Justitieombudsmannens uttalande, byte till annan kommun

I ärendet godtog kommunen på begäran av modern en uppsägning av en plats i förskolan i en kommun i södra Sverige och beviljade interkommunal ersättning för förskoleplats i Stockholms kommun. Fadern tillika vårdnadshavare tillfrågades aldrig om bytet till annan kommun. JO ifrågasatte om inte omständigheterna i detta speciella fall var sådant att beslut om förskoleplats borde ha fattats av föräldrarna gemensamt. En förändring av barns vistelseort kan ha stor betydelse för barnets möjlighet att umgås med den andre föräldern.

Kommunens skyldighet att kontrollera vårdnadshavarnas inställning till förskoleplacering

JO anför att det inte kan ställas något generellt krav att en kommun i varje enskild ärende måste undersöka om barnets båda vårdnadshavare står bakom en framställning om plats i en ny förskola. Vid gemensam vårdnad måste man kunna utgå från att föräldrarna i realiteten är ense om vilken förskola som skall väljas.

Förvaltningshandläggare
Carina Hammarsten

Källor:

JP infonets analys: 2013-02-25, 2015-11-06